

at fastsætte en meget kort Tid, inden Salget af Fabrikken skulde foregaae, og da at beslutte sig til at anskaffe Klæde fra Markedet ved Hjælp af Licitation. Derved vilde Sagen have været endt, de danske Klædefabriker efterhaanden været bragte i Bevægelse, Straffeanstalterne, som allerede dengang havde begyndt deres Uden-Fabrication, vilde være gaaede ind i Forretningerne, lidt efter lidt have udvidet deres Fabrication og være komne saavidt, netop da man behøvede det allermeest, at de vare istand til at yde et Fabrikat, som svarede til Hensigten. Man gif en anden Bei; man overgav Fabrikken til en Art Realisationscommission, en Commission, som skulde anskaffe Klædevarer til Armeen, deels ved at lade dem forfærdige ved Fabrikken og deels ved at see dem tilveiebragte igjennem Licitationer fra danske Fabrikker. Jeg har skaffet mig en Fortegnelse over, hvilken Deelagtighed de danske Fabrikker i den Tid have havt i denne Frembringelse; den har i det Hele taget været temmelig ringe; men det ligger jo i Forholdenes Natur, at saalænge en Fabrik er tilstede, som enten maa arbejde med Tab eller sørge for, at den har en vis Mængde Arbejde, saalænge vil man ikke kunne gaae den hensigtsmæssigste og rigtigste Bei for at skaffe Klæde tilveie fra det almindelige Marked. Klædefabrikken er saaledes kommen til at staae i en stadig Strid med Commissionens Hovedformaal: at skaffe den realiseret, og dette Formaal er heller aldrig naaet. Naar man gjennemgaaer Forarbejdelseerne i de forskjellige Aaringer, saa finder man, at Usserød Fabrik i 1842 leverede omtrent 93,000 Alen Klæde; fra 1842—1843 leverede den 94,000 Alen, Straffeanstalterne 20,000 Alen og de indenlandske Fabrikker 8,000 Alen; men nu kom der Aaringer, hvor Forsyningen til Militæretaterne var saa ubetydelig, at de behøvede langt mindre, og da var egentlig det Dieblis kommet, da Usserød Fabrik skulde være solgt. Vi finde saaledes mellem 1844—45, at Usserød Fabrik kun leverede omtrent 33,000 Alen, Straffeanstalterne 13,000 Alen; men derimod er den indenlandske Fabrications Deelagtighed været op til henved 17,000 Alen. Havde man altsaa dengang solgt Fabrikken og faaet Klæde-Anskaffelsen ved

Hjælp af Licitation, saa vilde deels Straffeanstalterne, deels de private Fabrikker saavel som ogsaa Kjøbmændene have kunnet skaffe det fornødne Klæde tilveie, og Usserød var hørt op paa en Tid, hvor det dog maatte arbejde med Tab. Det gunstige Tidspunct lod man saaledes slippe forbi; Marsagen dertil kjender jeg ikke; men vi finde blandt Andet, at Straffeanstalternes Deelagtighed i Fabricationen stadig vører, og dette viser altsaa, at disse Anstalter mere og mere udvikle sig i denne Retning, og mere og mere sætte sig istand til at kunne overtage den hele Forsyning. Vi finde saaledes, at Straffeanstalterne i 1847 og 48 ikke have leveret mindre end imellem 30—40,000 Alen, og der er af de andre indenlandske Fabrikker leveret en lignende Mængde. Nu komme vi til Krigsaarene; der skulde det egentligt have viist sig, om Usserød Fabrik var af nogen særdeles Bigtighed. Dersom Usserød Fabrik øieblikkelig ved Krigens Begyndelse kunde have tilveiebragt en stor Mængde Klæde, meget betydeligt i Forhold til det, der forbruges, saa kunde man endda sige, at den Paastand, at den er nødvendig for Armeens Forsyning, kunde have Noget paa sig; men man finder, at Fabrikken først i 1849—50 har faaet sin Bedrift nogenlunde udvidet, og da havde den naaet det Høieste, som den nogenstunde har naaet til, nemlig til en Fabrication af omtrent 156,000 Alen; men dengang var Anskaffelsen fra andre Steder, foruden dette, noget over 300,000 Alen. Jeg skal ikke længere besvare Thinget med disse Talstørrelser; det Anførte maa være tilstrækkeligt for at vise, hvorledes Forholdet har været. Jeg skulder dog imidlertid endnu at nævne een Talstørrelse for at vise, hvormed Straffeanstalterne kunde tage Deel i Fabricationen, naar det behøvedes. I Aaret 1850 have Straffeanstalterne leveret henimod 60,000 Alen, og indenlandske Fabrikker henimod 43,000 Alen, og herimellem er dog Viborg Straffeanstalt ikke regnet, da den tidligere regnedes imellem de private Fabrikker.

Vi see altsaa, at den indenlandske Fabrication, i Forening med Straffeanstalterne, er mere end tilstrækkelig til at tilveiebringe det Klædeforbrug, som kræves, og vi maae endnu